



'Ik dacht weleens: waar ben ik mee bezig?'

MAFFIA In Calabrië, waar journalist *Sanne de Boer* sinds 2006 woont, maakte ze voor het eerst kennis met 'Ndrangheta, de machtigste Italiaanse maffia.

Door onze medewerker **Rineke van Houten**

Sanne de Boer (41) woonde in 2007 nog geen jaar in Calabrië, toen in haar kleine Zuid-Italiaanse dorp 's nachts een auto uitbrandde. De eigenaresse werkte bij de gemeente, waar ze bouwvergunningen verleende. Ze vermoedde dat de brandstichting het werk was van dorpsgenoten, die haar vergeefs om een voorkeursbehandeling hadden gevraagd, vertelde ze een dag later aan De Boer. Om meer intimidatie te ontlopen, zou ze ander werk gaan zoeken. De Boer, dertien jaar later in haar in oktober vorig jaar verschenen boek *Mafiopoli*: „Hardop uitspreken wie ze dacht dat de daders waren, deed ze niet. Ik drong niet aan en leende haar mijn auto.”

Het was de eerste keer dat de Nederlandse journalist in haar eigen dorp kennismaakte met de 'Ndrangheta, toen al de machtigste maffia van Italië en de wijdst verspreide in Europa. Ze was min of meer toevallig in het zuiden van Italië beland, op zoek naar een fijne plek om te wonen en werken. Daar, in het uiterste puntje van de laars van Italië, was het stil en de natuur ongerept. Het dorpje waar ze zich vestigde ligt uitgestrekt over drie heuvels, met uitzicht op de Middellandse Zee. Idyllischer kon niet. Langzamerhand leerde ze de taal en werd ze opgenomen in de kleine gemeenschap. Over de maffia, waar het zuiden van Italië om bekend staat, maakte ze zich geen zorgen, schrijft ze in haar boek. Niemand van de mensen die ze kende kwam maffios op haar over. „Ze leidden een eenvoudig, weinig opzichtig leven.”

Was dat niet wat naïef?

„Later begreep ik dat iedereen in principe maffios kan zijn of onder controle van een clan kan staan. Van een schoffie dat ondernemers afperst tot een burgemeester die in ruil voor zijn benoeming een

bouwbedrijf van de clan inschakelt voor bijvoorbeeld het opknappen van de begraafplaats.”

Wat was het moment dat je besloot je te verdiepen in deze tak van de maffia?

„Dat ging heel geleidelijk. Vooral nieuws over arrestaties van de 'Ndrangheta elders in Europa wekten mijn nieuwsgierigheid. In 2009 werd bijvoorbeeld in een rijtjeshuis in Diemen de dader gearresteerd van een zesvoudige moord in Duisburg, twee jaar eerder. Ik kwam er gaandeweg achter dat er veel meer aan de hand was dan wat de Nederlandse kranten meldden. In Calabrië werd drugsim-

port via Nederland aan 'Ndrangheta-clans gelinkt en er waren aanwijzingen voor witwassen en infiltratie in de legale economie in Nederland. De clans maakten elk jaar meer winst en kregen steeds meer voet aan de grond in het buitenland.”

Jarenlang sprak ze - naast haar werk als redacteur - spijtoptanten, openbaar aanklagers, collega's, ondernemers en kroongetuigen. Ze spitte dossiers door en las politieonderzoeken. Eind oktober verscheen *Mafiopoli: een zoektocht naar de 'Ndrangheta, de machtigste maffia van Italië*. Inmiddels is er een zesde druk en

zijn de vertaalrechten aan Duitsland en Italië verkocht.

In *Mafiopoli* beschrijft De Boer hoe de 'Ndrangheta-clans vooral geld verdienen met de cocaïnehandel. Ze importeren als groothandelaars cocaïne naar Europa, met als favoriete havens die van Rotterdam en Antwerpen.

Mensen noemen je dapper omdat je over de maffia schrijft. Vind je dat zelf ook?

Lachend: „Mensen vonden het al dapper dat ik als alleenstaande vrouw in Calabrië ging wonen. In mijn boek staan verhalen van mensen die veel dapperder zijn dan ik.”

Als voorbeeld noemt ze de jonge vrouw die besluit tegen haar familie te getuigen en overlijdt nadat ze wordt gedwongen zoutzuur te drinken. „Er is in Italië veel verzet tegen de maffia, ik wilde dit boek schrijven om dat verzet te ondersteunen. En om duidelijk te maken dat je internationaal moet samenwerken om resultaat te boeken. In 2014 bleek dat de Nederlandse politie van 22 restaurants in Nederland vermoedde dat ze van Italiaanse maffiosi waren. In december 2018 leidde Operatie Pollino tot negentig internationale arrestaties.”

Sanne de Boer woont tijdelijk in een appartement in Amsterdam. Waar precies geeft ze liever niet prijs, evenmin als de naam van haar dorp in Calabrië.



FOTO SACHA DE BOER

Je vertelde in het dorp niet waarover je schreef. Vanwege je veiligheid?

„Ook omdat het een pijnlijk onderwerp is. De mensen vinden het verschrikkelijk dat Calabrië gebukt gaat onder de macht van de clans. Ze schamen zich, maar dat is onterecht. De 'Ndrangheta kan zijn gang gaan omdat ze economische macht haalt uit Noord-Italië en landen als Duitsland, België en Nederland. Je kunt de Calabrezen niet verantwoordelijk houden voor het internationale probleem van de 'Ndrangheta.”

Ze pauzeert even. „Ik houd van Calabrië en heb ook duidelijk willen maken: Nederland, realiseer welke rol je kunt spelen. Het verbaast me dat er zo weinig bekend is over de grootste en machtigste maffia van Italië. Dat er zo weinig bewustzijn is van de aanwezigheid en impact van de 'Ndrangheta, ondanks dat ook hier moordenaars en prominente drugshandelaars zijn gearresteerd.”

Ben je nooit bang geweest?

„Ik heb wel eens gedacht: o Sanne, waar ben je mee bezig. Ik ben heus niet ano-

niem met de journalistieke reportages die ik voor Nederlandse media maak. Ik zag uiteindelijk in dat een boek voor mij de beste vorm was. Daarin kon ik een genuanceerd verhaal vertellen en zelf bepalen wat ik er wel en niet in vertelde. Ik koos ervoor 'Ndrangheta-leden bij hun naam te noemen, behalve degenen die in mijn dorp wonen. Sommige dingen kan ik niet openlijk beschrijven. Dat zou te riskant zijn en dan zou ik moeten verhuizen.”

Je wil weer terug naar Calabrië. Wat verwacht je aan te treffen na een jaar pandemie?

„De maffia zal achter de schermen noodlijdende ondernemers geld hebben geleend tegen woekerroentes en bedrijven hebben overgenomen. De maffiosi buiten de wanhoop uit. Ze zijn helaas sneller dan de overheid, die het in het zuiden vaak laat afweten. Ik heb veel vertrouwen in de Calabrese maffiabestrijding, die is echt goed, maar heeft ook veel te veel werk.

„Overigens zal de coronacrisis er ook voor hebben gezorgd dat mensen nog verantwoordiger zijn over de corruptie bij publieke diensten. Ik zie de mondigheid en het bewustzijn groeien. Helaas is de fatsoenlijke meerderheid in Calabrië nog niet goed genoeg georganiseerd om het tegen de onderdrukkende minderheid op te nemen.”

Wat ga je als eerste doen na de landing?

Ze denkt even na. Glimlachend: „Het zal avond zijn, misschien staat de maan boven de zee of zijn er honderden sterren te zien. Ik denk dat ik daar lang naar zal kijken. Calabrië is een plek die je heel bewust maakt van het grotere geheel. In die verre uithoek van Europa heb ik veel geleerd over een verborgen maar groeiende wereldwijde problematiek.

„Vroeger zagen de Calabrezen vanaf de heuvels hun overheersers over zee naderen. Ik heb het gevoel dat ik op een bepaalde manier ook kapers op de kust heb zien aankomen.”



Sanne de Boer: *Mafiopoli. Een zoektocht naar de 'Ndrangheta, de machtigste maffia van Italië*, Uitgeverij Nieuw Amsterdam 2020, 302 blz. €22,99